

Roll No.

DD-2530

M. A. (Final) EXAMINATION, 2020

SANSKRIT

Paper Tenth

(भाषाकौशलम्)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 100

सूचना : समेषाम् प्रश्नानामुत्तराणि संस्कृतमाध्यमेनैव लेखनीयानि।
सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

इकाई—I

1. अधस्तनेषु कमप्येकं विषयमवलम्ब्य संस्कृतभाषायां निबन्धो
लेख्यः— 20
- (i) वेदानां महत्त्वम्।
 - (ii) उपमा कालिदासस्य।
 - (iii) संस्कृतिः संस्कृताश्रया।
 - (iv) सत्सङ्गतिः कथय किं न करोति पुंसाम्।
 - (v) परोपकाराय सतां विभूतयः।

(A-9) P. T. O.

इकाई—II

2. (क) वाद-विवाद-लेखनस्य अन्तर्गते 'अपि भारतीय-जनतंत्र जनस्य तन्त्रम्' इति विषयमवलम्ब्य पक्ष-विपक्षयोः प्रतिपादनं कुरुत। 10

अथवा

वादविवादलेखनस्य अन्तर्गते 'संस्कृतं राष्ट्रभाषा भवेत्'। इति विषयमवलम्ब्य पक्ष-विपक्षयोः प्रतिपादनं कुरुत।

- (ख) केषाञ्चित् पञ्चवाक्यानां संस्कृतभाषायामनुवादः कार्यः—10
- हम सब पुस्तकें पढ़ते हैं।
 - वह चावलों से भात पकाता है।
 - फरवरी में अठ्ठाइस दिन होते हैं।
 - मेरे पास चार वस्तुयें हैं।
 - वह लताओं से फूल चुनता है।
 - छात्रों में रमेश श्रेष्ठ है।
 - हमें मित्रों की सहायता करनी चाहिए।
 - वाराणसी गंगा के पावन तट पर स्थित है।

इकाई—III

3. (क) 'उत्तरभारतम् अतिशैत्येन कम्पते।' अस्मिन् विषये दैनिक समाचारपत्राय एकः समाचार लेख्यः। 10

अथवा

'विद्यालयेषु प्रकृतिसंरक्षणाय अभ्यासः भवितव्यः इति सर्वोच्च न्यायालयः निर्दिष्टवान्।' इति विषयमधिकृत्य दूरदर्शने प्रसारणाय समाचारः लेख्यः।

- (ख) द्वितीया अंकसूची प्राप्पर्थ प्राचार्य सम्बोद्धय आवेदनपत्रं लिखत। 10

अथवा

शुल्कक्षमापनार्थं प्राचार्यमुद्दिदश्यावेदनपत्रं विलिख्यताम्।

इकाई—IV

4. (क) केषाञ्चित् पञ्चवाक्यानां वाच्यपरिवर्तनं कुरुत— 10
- सा भोजनं खादति।
 - अहं सूर्यं पश्यामि।
 - छायाकारः छायाचित्रं रचयति।
 - राष्ट्रपतिः राष्ट्रं सम्बोधयति।
 - शिशुः स्वपिति।
 - ते न लेखः लिख्यते।
 - बालकैः हस्यते।
 - भक्तेन गीता पठ्यते।
- (ख) केषाञ्चित् पञ्चपदानां त्रयः पर्यायवाचिनः लेखनीयाः— 10
- विप्रः
 - विलोक्य
 - कुटुम्बम्
 - जननी
 - वृक्षः
 - विष्णुः
 - अग्निः
 - जलम्

5. (क) केषाञ्चित् पञ्चवाक्यानां वाक्यशुद्धिः कार्या— 10
- गुणवान् जनः प्रीतिपात्रः भवति।
 - रमा पुस्तकं पठितवान्।
 - वयं भारतीयाः अस्मि।
 - चत्वारः बालिकाः लिखन्ति।
 - सः चौरैण विभेति।
 - मार्गस्य उभयतः वृक्षाः सन्ति।
 - गणेशं नमः।
 - सा जलं पिबिष्यति।

(ख) निम्नलिखित गद्यभागम् आश्रित्य पञ्च प्रश्नाः सन्ति।
एकैकस्य प्रश्नस्य संस्कृतभाषायां उत्तरं देयम्— 10

अस्ति कस्मिंश्चिन्नगरे सागरदत्तो नाम वणिक्। तत्सूनुना
रूपकशतेन विक्रीयमाणः पुस्तको ग्रहीतः। तस्मिंश्च
लिखितमस्ति—

प्राप्तव्यमर्थं लभते मनुष्यो,

देवोऽपि तं लङ्घयितुं न शक्तः।

तस्मान्न शोचामि न विस्मयो मे,

यदस्मदीयं न हि तत्परेषाम् ॥

तद्दृष्ट्वा सागरदत्तेन तनुजः पृष्टः—पुत्र कियता मूल्येनैष
पुस्तको गृहीतः। सोऽब्रवीत्—रूपकशतेन। तच्छ्रुत्वा
सागरदत्तोऽब्रवीत्—धिङ् मूर्ख त्वं लिखितैकश्लोकं पुस्तकं

(A-9)

रूपकशतेन यद् गृह्णासि एतया बुद्ध्या कथं द्रव्योपार्जनं
करिष्यसि तद्दद्यप्रभृति त्वया मे ग्रहे न प्रवेष्टव्यम्। एव
निर्भर्त्स्य गृहान्निः सारितः। स च तेन निर्वेदेन विप्रकृष्टं
देशान्तरं गत्वा किमपि नगरमासाद्यावस्थितः।

- सागरदत्तसूनुना कतिभिः रुप्यकैः पुस्तकं गृहीतम् ?
- देवोऽपि कं लङ्घयितुं न शक्तः ?
- सागरदत्तेन तनुजः किं पृष्टः ?
- पुस्तके श्लोकसंख्या का ?
- सागरदत्त तनुजः निर्वेदेन कुत्र अवस्थितः ?